

El llenguatge

Preocupem-nos-en

Llegim, a la secció de cartes al director d'un setmanari, una de signada per Joan Ballester i Canals, segurament la darrera de les moltes que va escriure l'enyorat amic i gran patriota (no gosem dir malaguanyat, perquè si bé encara hauria fet molta feina, la que va arribar a fer és tan considerable que aquest qualificatiu no li escau) que ens acaba de deixar. El títol que encapçala aquesta carta és la frase Preocupem-nos-en de veritat.

El sentit del verb preocupar varia segons el tractament sintàctic. I, qui no ho té en compte, s'exposa a dir el contrari del que justament volia expressar. Usat transitivament, amb el nom (o terme equivalent) que designa el motiu de preocupació com a subjecte i el que designa la persona que sent la preocupació com a complement directe, construïm frases com Es un problema que em preocupa molt o Ens preocupa la situació econòmica, d'acord amb un dels significats que li reconeix el Diccionari acadèmic. Però, en canvi, frases com «Es preocupen que la gent passi gana», que hem llegit més d'un cop, si no tenim en compte que són mal redactades, ens permetrien d'interpretar, en aquest exemple, l'afirmació aberrant que n'hi ha que fan el que poden perquè hi hagi gent que passi gana. La redacció correcta hauria estat Els preocupa que la gent passi gana, amb el motiu de preocupació (en aquest cas expressat amb una oració subordinada) com a subjecte i la designació personal com a complement directe.

Cal distingir, doncs, entre Em preocupa que la gent passi gana i Em preocupo que la gent no passi gana, amb què s'indica que qui parla fa tot el que li és possible per tal que la gent no passi gana. Cal notar la diferent forma del verb en les dues frases, d'acord amb el subjecte de cada una: un fet en la primera, i la primera persona del singular (jo) en la segona. L'ús del verb preocupar en aquesta segona frase (com a verb pronominal) correspon al que té en el títol de la carta de l'estimat amic Ballester amb què hem introduït aquesta nota: preocupar-se (d'alguna cosa), és a dir, preocupar-se'n. Ara: aquest ús no figura al Diccionari General de Pompeu Fabra, i qui sap si aquest fet ha originat algunes de les vacil·lacions que hem observat. Justament per això, no fa gaire, vam passar una nota a la Secció Filològica de l'Institut perquè, si ho creu oportú —i no sembla que hi hagi res que s'hi oposi—, hi doni validesa oficial i l'inclogui en les llistes d'addicions i modificacions aprovades que dona a conèixer periòdicament.

Albert Jané